

očekivao od leta, nekoliko penicilin injeckija, triinaest dana putovanja nazad, zaspava na prljavom podu pretrpanog voza, koliko promena u jednom letu, sve je već neizbežno lišio na propali izlet, ipak je beg u sobu bio uspešniji od bega u letu, mislio je, temperatura se vratala u iscrpljeno telo, levo su jeli masnim rukama salamu, vagon je zaudarao na opuske i tela koja su pre-spavala, vagoni su se ljujali, krv mu je sva brže izmicala iz glave, mučnina se penjala vertikalno u čelu i počeo je da povraća

doputevao, činilo mu se sasvim prljav, treba ležereno ući u dan, treba ležereno ući u leto mislio je, jer ako svaki put podseća očekujući vratitiće se razočaran, završetak dana, zaključujuće je dalje, završetak leta redovno će biti krah, nešto drugo, setio se svojih starih slučajeva, ništa ni osćean, samo hoću da spavam, ako je bolest i dalje trajala to nije imalo nikakve veze s njegovim telom, ovaj put bi lekari imali muke, kao i obično prazna kuća kada se vrati, heo bih samo da se okupam, kupio je novine, čitao sam novine, civilizacija je ovaj put zaista bespozvano promašila, heo bih da spavam

okupavao sam se, postisao me je stari brijač koji čita Šešpira, skinuo sam nokte na nogama i rukama, izbjegao sam se, oprovo samube kalodontom, obukao sam novu košulju i promenio čarape, otisao sam u jedan par u drugi bioskop i kad sam se posle vratio ulicom činilo mi se da se ništa nije desilo, činilo mu se da se odavno ništa ne dešava, dug je spavao, sledeći dan mu je počeo u jedanaest sati čitanjem nove knjige.

Boro DRAŠKOVIC

ANRI MIŠO

dolje uspjesi

Ne, to je istina, ja nisam čovjek uspjeha. Zašto bib to bio? Jer na svaki način ja uspijevam.

Sruba koju ne postizam nije svrba, koja me se tiče i koje se ja tičem.

Zaista bib stajao na telu mnogobrojnih armija, da bib se besmrtnost ustoličio u prijestolici neke strane zemlje? Za tako malu bezobratnu ne želim sebi nanjeti toliko zla, da steknem u dvadeset godina vojnike vrpce i časti, koje se mogu kupiti za sto franaka i deset sua inventivnog razmišljanja, da žrtvom toliko i realnih ljudi, koji ne će ponovo živjeti (i koji se nisu time zanimali), pa tako ni sam sel.

Uistinu, studio bib se da sam na njegovom mjestu, ili u najmanju ruku da budem zadovoljan. Čak i kad se ne bib pokorio više od dvadeset minuta, a ne dvadeset godina ropskoj disciplini.

Biti ostlonjen na toliko pravila, da bi se ranilo jedne davole, koji ne mogu sami da se dovrše, niti pristočno uspostave svoje prijaštine zdravlje.

Ne, ja zaista ne razumijem te jedne raspinke.

Srećom, mi se nikada nećemo susresti.

čovjek - bomba

Ne, ja nemam tvornicu, nemam alata. Ja sam jedan od rijetkih ljudi-bombi. Kažem riječkim, jer da ih ima, zar to ne bi bilo razglašeno jednoga dana? Istina, postoji mogućnost da ih ima. I priuđeni smo na izvjesnu opreznost.

„Eksplozatori, to može biti opasno jednoga dana, misti publike.

Poslije ubistva dolaze milovanjia. „Ne, misti publike, ali ako se kreće medu ubicama, ako se sam pretvor u ubicu, ako končano realizira ubijivo, publika većinu sudac u svojoj jednostavnosti duši, stvarna je da nas osudi.

Ali vrijeme je da zašutim. Previše sam rekao.

Jedna riječ previše i mogao bih prekorenu istinu.

Uostalom više ne ubijam. Sve umara. Još jedna epoba mog životnog suršetka. Počet ēu slikati, lijepe su boje kada izlaze iz tube, a ponekad i neko vrijeme nakon toga. To je kao od krv.

Zena skida košulju, koja otkriva drugu košulju, koju ona skida, koja otkriva drugu košulju, koju ona skida, koja otkriva drugu košulju, koju ona skida, koja otkriva drugu košulju, i odmor nagosti nikad ne će doći.

Preveli: M. BERTOSA i A. MAJETIĆ

Anri Mišo (Henri Michaux) — još nesvrstani pjesnik blizak nadrealistima (posebno Bretonu) premda nikada nije pripadao tom krugu — izgradio je svoju poeziju izolatci iz života golu esenciju. Jer Michaux je upoznao život obilazeći razne zemlje svijeta (inače je rođen 1899. u Namuru — Belgija). Naklonjen kontemplaciji počeo je zaranja čitateljima Pascala, Lotreamona, a kasnije Žila Siprovjela. Putovanja, filozofija, mistika i razne religijske privlačile njegovu pažnju, ali što je najbitnije za Michauxa to je njegova sklonost k introspektivnom zadiranju u pismu i podvješt čovjeka, pa je baš tu stvorio svoju najvrijedniju ostvarenja.

Michaux je inače i virtuzoz palete.

Izdao je dvadesetak zbirki pjesama.

šta kaže albahari?

Pre dve godine našu dramsku literaturu obogatili su Đorđe Lebović i Aleksandar Oprenović dramom »Nebeski odred« i prosle godine opet jedan student, miadi od njih, Mervi Albahari, čini i drugi, možda još znacajniji korak dramom »Buzinj« i njenom svojim. Ta drama je medu retkim književnim delima posle rata uspela da pogodi u nerv našeg vremena i u nerv nekoliko bliskih generacija posleratnih intelektualaca. Naše vreme i naček u našem se, takoreći, do juče činili neuvhvatljivim postaju najednom literarna preokupacija i pokazuju se kao relativno statican materijal za pisca sa sluhom.

Drama se pojavila u trenutku kad naša literatura uvelikopati od tragalačke groznice i kad se vrše prvi uspešni pokusaji da se umetnički prodre u suštinu današnjeg življenja i kad nekolica mlađih pisaca ozbiljno kani da zagazi u vode ove najaktuellije sadašnjice, resirkirajući pritom da pravi dnevnu, tekuću literaturu pošto je svejedno prave i oprobani literarni asovi. Ona zbog toga i van svoje literarne vrednosti znači datum jer uspeva prvi put od rata načinom da uhvati puls mlađog intelektualca u ovom vremenu i da ga jezikom savremene drame kaže, ali istovremeno i da označi, zajedno sa radovima mlađih pisaca, simptom vremenitije i autentičnije literature od ove koja se danas stvara.

Albaharijeva ambicija bila je da, koristeći se sredstvima savremene drame, osnaži svoj sluh o naravima kojima ovo vreme rešava današnje sudbine. Ali on ipak ne polazi od njenih literarnih obrazaca, koji su u svakom slučaju vezani za Zapad, nego kamen temeljac udara na našem tlu, osvetljava ga pristvom jednog motiva koji svoje specifičnosti crpe u nagibu osećanja pod kojima deo naših mlađih intelektualaca trpi od nesnalaženja i bezidejnosti, on započinje avanturu tamo gde je čovek najzapetiđaniji: u magli komponenata unutrašnjeg života gde se samo mutnom simboličkom postiže opštenje. Zbog toga on gradi čovjeka otpola: ulazi u njega, uzima konce kome koji mu trebaju, ispetjava ih do razjašnjenja pokretačkih motiva koje nikad do kraja ne iskaže, ali i traži po njemu ono što je nevidljivo i ipak suštinsko, ono što čini njegov ljudski koeficijent. Njegov postupak prema tome nije do kraja beketeovski, nije kao u Beketa kretanje posve studenih figura. Njegov je čovek samo jednim delom podložen zajedničkom smislu svih likova, drugi deo uspeo je da sačuva individualnost. A tamo gde je izražajno sredstvo došlo u prvi plan, gde se dakle poslužio efektivnošću simbolike u savremenoj drami, bio je kič nesvojstven njemu, tudi i pozajmljen.

Međutim, Albahari se trudi da iznade jednu svoju nit koja i jeste srž njegovog kazivanja. Kao i Momčilo Nastasićev u svojim dramama i on klob u mahinacijama predodređenih

Ali s druge strane okeana, Džens Rozenberg je uhnatio baš onaj titrat, onaj detalj, onu toliko važnu nijansu, koju frenetični poklonici — ili oni drugi, svejedno koji — u umetnikovoj domovini nisu mogli ili nisu hteli da oslušnu...

On ovako piše:

U zadnje vreme čuli su se ozbiljni prigovori na poslednju fazu Renoarova rada: vrlo mnogo crvenila; lica neodređena; ivice zamrljane; ništa sem žena, majstor je posruo. To su bili uglađivani epiteti upućeni na račun velikog slikara...

Pol Rozenberg poklop je svog prvog Renoara pre 56 god. za 500 dolar. Taj dugogodišnji obovačevalac velikog majstora, posetiо je starca 15. dana pre njegovog smrti: četkica vezana renumom milela je medu kostobolnim prstima — Pjer Ogist Renoar je radio. „Kada više ne budem mogao da upotrebjavam ovu ruku, rekao je statari slikar vjeća da držati četkicu medu zubima.“

Njedno od 17, ovde pričazanih, platina nije bilo za prodaju. Katalog je bio bez tumačenja i pohvala. Publici je bilo ostavljeno da sama sudi o slikama. Izložba je bila DELO LJUBAVI. Da li to demantuje one — ako ih ima — koji potcenjuju Renoarovu poslednju fazu rada? Poredjenje dva izložena platina sa dva ranija Renoarova čuvena rada odgovara na ovo pitanje: uporedjujući davanu sliku „Devojka na livadi“ iz 1892. (sada u Metropolitan museumu) sa „Paljalama“ iz 1912. g. možda će se svi složiti sannom, ako biste imali da birate između ove dve, vi biste izabrali poslednju. Njen slijavajući horizont, mali

potočić u prednjem planu, bela kućica u srednjem, njenje čarobne figure, njen divni spektar boja, madisko popunjavanje ovog fatalnog, praznog prostora, jedno je od Renoarovih poznatih dostignuća. Zato to ne može biti gubitak za velikog slikara već samo porast majstorske. Postoji razlika između „Kupaćica“ iz 1885. god, jednog od Renoarovih najpoznatijih dela i „Ležećeg akta“ iz 1902. god, koji je ovde izložen. Vi se sećate da je prva imala tri načje devojke u prvom planu; čak su i nokti njihovih paljeva jasno očrtni (skoro da se tako može reći). Ovaj realizam može se protumačiti, mislim, time što je 1885. god. Renoar još bio pod velikim uticajem Engra, kome se tako mnogo divio kao student Velike škole lepih umetnosti u Parizu. Pored slikarskog sjaja koji je neosporno postignut na „Kupaćicama“, tu je izražena i ona močna umetnikova ruka snage. Na slici „Ležeći akt“ iz 1902. god. Renoar je potpuno svoj. On je svoj majstor ne samo svoje palete već i svoju dušu. Kada danas razmišljam o umetničkom stvaralaštvu — bio to Šešpir ili Spenser, Matiš ili Mantenga — ja se često sećam podjednaka Aristotelove izreke da je umetnost „izraz optege mišljenja kroz pojedinačnost“ i Michelangelove definicije o umetnosti kao „prečišćavanje izobilja“. Uporedite sa ovim dva platina o kojima sam vam ranije govorio. Poslednje je jedno od najčistijih dela što je učinilo Renoara blistavim maha, isto kao i dobrim poznavačem umetnosti. Njegov „Ležeći akt“ nije model — on je Eva. Ona nas ne seća na zdrave Rubensove žene, još manje na slatke nimfe, božice i na načje devojke iz Renesance; na njoj nema ničega od savršenih Engrovića figura ili Degouve devojčice koja briše svoja leda. Renoar izostavljači preobilje, daje očišćenje mlade cvečajući ženstvenosti, koja se kupa u opalnom pejzažu.

Na kraju, spomenujemo kao potvrdu ovog mišljenja i tako izvršim „Zenu sa mandolinom“, koja je slika na poslednje godine Renoarovog života.

Ova mala izložba najbolje dokazuje apsurdnost nekih tvrdnjih, u kojima majstor imao padova u poslednjim godinama života.

Preveo i priredio
Rade PREDIC

OBAVEŠTENJE

Kompleti »POLJA« iz 1957. i 1958. godine mogu se dobiti po ceni od 100 din. za jedno godište. Porudžbine do staviti na adresu: Redakcija „Polja“, Novi Sad, Maksima Gorkog 20/I.